Skrivena lica

Naslov originala
Salvador Dalí
Hidden Faces

Za izdavača
Nina Gugleta

Zbirka
Areté

Glavni i odgovorni urednik
Nina Gugleta

Urednik izdanja
Ana Marija Grbić

Prevod
Irina Vujičić i Ivana Tomić

Lektura
Irina Vujičić

Korektura
Aleksandra Dunđerski

Grafičko oblikovanje
Jana Vuković

Štamparija
Kontrast, Beograd

Tiraž
1000 primeraka

Izdavač
Areté, Beograd

© Copyright by Peter Owen Publishers,
Copyright za srpsko izdanje © Areté, 2018

Skrivena lica

Jedini roman Salvadora Dalija

prevod
Irina Vujičić i Ivana Tomić

Larvatus prodeo
(Nosim masku)

Dekart

Sadržaj

13 **Piščev predgovor**

17 **Prvi deo**
Osvetljena dolina

19 Prvo poglavlje
Prijatelji grofa Ervea od Gransaja

71 Drugo poglavlje
Prijatelji Solanž de Klede

157 **Drugi deo**
Nihil

159 Treće poglavlje
Odlaganje bala

185 Četvrto poglavlje
Noć ljubavi

224 Peto poglavlje
Rat i preobražaj

269 **Treći deo**
Cena pobede

271 Šesto poglavlje
„La forza del destino"

300 Sedmo poglavlje
Gorki meseci

346 Osmo poglavlje
Himera nad himerama, sve je himera!

397 **Epilog**
Osvetljena dolina

Ovaj roman posvećujem Gali, koja je stalno bila uz mene dok sam ga pisao, koja je dobra vila mog ekvilibrijuma, koja je odagnala salamandere mojih sumnji i ojačala lavove moje sigurnosti… Gali, koja me je plemenitošću svoje duše nadahnula i poslužila kao ogledalo koje reflektuje najčistije geometrije estetike emocija koje su mi usmeravale rad.

Piščev predgovor

Pre ili kasnije, svako sazna za mene! Neki, koji nisu oduševljeni mojim slikama, priznaju da crtam kao Leonardo. Drugi, koji se protive mojoj estetici, slažu se u stavu da je moja autobiografija jedan od „dokumenata" ovog razdoblja. Ostali su, dovodeći u pitanje verodostojnost mog *Tajnog života*, u meni otkrili književne talente koji premašuju veštinu koju pokazujem u svom slikarstvu i ono što nazivaju mistifikacijom mojih ispovesti. Međutim, još je 1922. veliki pesnik Garsija Lorka predvideo da sam predodređen za karijeru književnika i nagovestio da mi budućnost leži upravo u „čistom romanu". Takođe, oni koji preziru moje slike, crteže, književna dela, dragulje, nadrealističke predmete i slično, tvrde da *imam* jedinstven talenat za pozorište i da mi je poslednja postavka jedna od najuzbudljivijih koje su ikada videli na Metropolitenovoj pozornici… Prema tome, teško je izbeći moj uticaj, na ovaj ili onaj način.

Ipak, sve je ovo manje vredno nego što se čini, zato što je jedan od glavnih razloga mog uspeha još jednostavniji od svega onoga što čini moju višeslojnu magiju: naime, verovatno sam jedan od najmarljivijih umetnika današ-

njice. Pošto sam četiri meseca proveo osamljen u planinama Novog Hempšira blizu kanadske granice pišući četrnaest neumornih sati dnevno i stoga završavajući na vreme *Skrivena lica*„po planu" – iako se nisam povukao od sveta! – vratio sam se u Njujork i ponovo sam se našao s nekim prijateljima u *El Maroku*. Životi su im ostali zaleđeni u istom trenutku, kao da sam ih napustio dan ranije. Sledećeg jutra posetio sam atelje gde su slikari četiri meseca strpljivo čekali na trenutak nadahnuća… Upravo je započeta nova slika. Šta se sve desilo u mom mozgu za to vreme! Koliko se rodilo likova, prizora, arhitektonskih projekata i ostvarenih želja, koliko ih je živelo, umrlo i bilo oživljeno, strukturirano! Stranice mog romana obrazuju samo deo mog najnovijeg sna. Nadahnuće ili snaga nešto su što čovek poseduje borbom i teškim i mukotrpnim radom svakog dana.

Zašto sam napisao ovaj roman?

Kao prvo, zato što imam vremena da radim sve što želim, a želeo sam da ga napišem.

Kao drugo, zato što savremena istorija nudi jedinstveni okvir za roman koji se bavi razvojem i sukobima velikih ljudskih strasti i zato što je priča o ratu, tačnije, o bolnom posleratnom periodu, neizbežno morala da bude napisana.

Kao treće, da ga ja nisam napisao neko bi drugi to učinio umesto mene, i to loše.

Kao četvrto, pošto je umesto „kopiranja istorije", mnogo zanimljivije da se ona anticipira i da sama podražava ono što si ti izmislio… Zato što sam blisko živeo, iz dana u dan, s protagonistima predratne drame u Evropi; pratio sam ih kroz emigraciju u Ameriku i stoga mi je bilo lako da zamislim dramu njihovog povratka… Zato što je strastvena trilogija koju je započeo božanski markiz De Sad ostala nedovršena: sadizam, mazohizam… Bilo je neophodno da se izmisli treći pojam za problem, za sintezu i sublimaciju: kle-

dalizam, izveden od imena glavne junakinje mog romana, Solanž de Klede. Sadizam se može definisati kao zadovoljstvo koje se oseća kroz bol nanet objektu; mazohizam kao zadovoljstvo koje se oseća kroz bol koji objekat nanosi. Kledalizam su zadovoljstvo i bol sublimirani u poistovećivanju sa objektom koji sve prevazilazi. Solanž de Kleda ponovo uspostavlja istinsku normalnu strast: kao profana Sveta Tereza; Epikur i Platon koji gore u jednom plamenu večnog ženskog misticizma.

U naša vremena ljudi su ophrvani ludilom brzine, koja je samo efemerna i prolazna prikaza „šaljivog skraćivanja". Hteo sam da reagujem protiv ovoga pisanjem dugog i dosadnog „pravog romana". Ali meni nikad ništa nije dosadno. Tim gore za one koje dosada oblikuje. Već želim da se približim novom dobu intelektualne odgovornosti u koje ćemo ući po završetku ovog rata… Pravi roman klime, introspekcije, revolucije i strukture strasti mora da bude (kao što je oduvek i bio) upravo suprotan petominutnom filmu s Mikijem Mausom ili vrtoglavom osećaju prilikom skakanja padobranom. Kao u sporom putovanju konjskom zapregom u Stendalovoj epohi, čovek mora da bude u stanju da postepeno otkriva lepotu pejzaža duše kroz koji prolazi, svaka nova kupola strasti mora postepeno da postane vidljiva u pravo vreme, tako da duh svakog čitaoca može imati zadovoljstvo da je „gustira"… Pre nego što sam završio svoju knjigu, tvrdili su da pišem u stilu Balzaka ili Ismansa. Naprotiv, ovo je knjiga pisana u čisto Dalijevom stilu i oni koji su pažljivo čitali moj *Tajni život*, lako će ispod građe romana otkriti stalno i živahno poznato prisustvo suštinskih mitova mog ličnog života i moje mitologije.

Dok smo jednog dana 1927. godine sedeli na prolećnom suncu na terasi kafea Regina u Madridu, neprežaljeni pesnik Federiko Garsija Lorka i ja planirali smo izuzetno origi-